

Het Nederlandse bedrijfsleven en 'systeemrivaal' China: wat komt er op ons af?

CBS Week van de Globalisering 2022

Marhijn Visser

V N O N C W

MKB
Nederland

Inhoud

- Zaken doen in China
- Besprekingen tussen EU en China – het CAI
- ‘Bewapening’ EU

Zaken doen in China

Grootste uitdagingen voor Chinese bedrijven met business in China:

1. Coronapandemie (30% als grootste uitdaging, 50% in top 3)
2. Wereldwijde economische achteruitgang / vertraging groei (12% als grootste uitdaging, 31% in top 3)
3. VS-China handelsoorlog (6% als grootste uitdaging, 25% in top 3)
4. Onduidelijke wetten en regels (5% als grootste uitdaging, 17% in top 3)
5. Stijgende arbeidskosten (2% als grootste uitdaging, 16% in top 3)

In 2019 plaatste 41% van de bedrijven de economische terugval (vertraging economische groei) van China in hun top 3 grootste uitdagingen, in 2020 maar 14%.

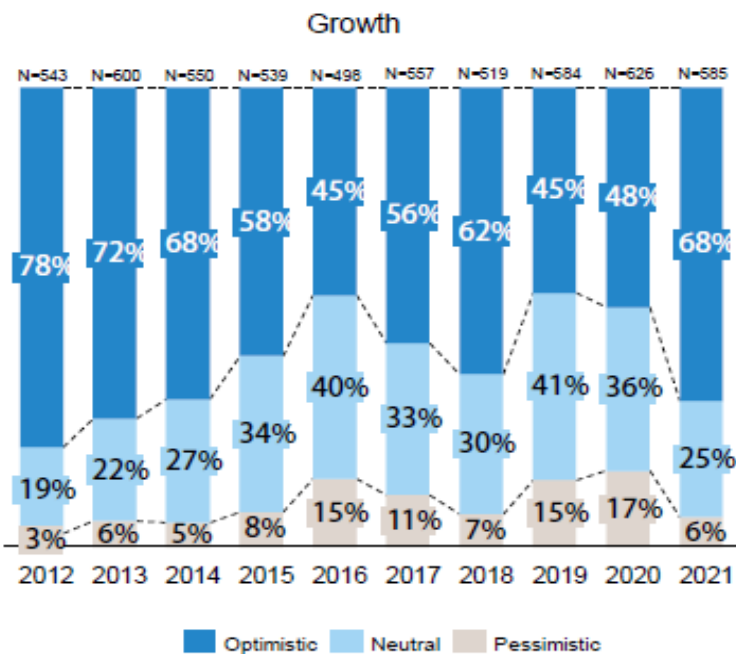
Bron: EU Chamber of Commerce in China (2021)

Zaken doen in China

Europese bedrijven in China zijn erg positief over de toekomst van hun sectoren. Meest optimistische uitslag sinds 2014.

Figure 8: Optimism on growth surges

How would you describe the business outlook for your sector in China over the next two years?

Zaken doen in China

Maar 9% van de Europese bedrijven overwegen hun business uit China te verplaatsen naar een andere locatie. Als bedrijven overwegen te verplaatsen, denken ze meestal aan Asia-Pacific (behalve ASEAN) en ASEAN met 27% en 19% respectievelijk.

59% van de Europese bedrijven actief in China overweegt hun business in China te vergroten. In 2019 en 2018 was dit 51% en 56%. Het aantal bedrijven dat overweegt in China uit te breiden is het hoogste percentage sinds deze vraag in de survey wordt gesteld (2014).

Van de 30% Europese bedrijven met Joint Ventures in China koos 26% ervoor om hun aandeel te vergroten. Van die 26% nam het overgrote deel (77%) een 'controlling share' of namen ze hun partner volledig over.

46% van de bedrijven met Joint Ventures wilt hun aandeel in de toekomst verhogen.

Veel meer Europese bedrijven zijn van plan hun waardeketens meer naar China te verplaatsen dan uit China weg te halen.

Bron: EU Chamber of Commerce in China (2021)

Zaken doen in China

Van de 45% Europese bedrijven die markttoegangsrestricties tegenkomen geeft het grootste deel aan dat deze vooral indirecte restricties betreffen. Indirecte restricties zijn bijvoorbeeld het moeilijk verkrijgen van licenses of certifications door beleidsproblemen. In 2020 had 12% van de bedrijven te maken met directe restricties en 33% met indirecte. In 2019 was dit 15% en 29%. Chinese markten gaan dus wel open voor buitenlandse bedrijven (dus minder directe toegangsrestricties) maar hiervoor in de plaats komen er meer gevallen van indirecte restricties of nadelen.

65% van de Europese bedrijven in China geeft aan te overwegen investeringen in China te verhogen als markten opener worden.

Bron: EU Chamber of Commerce in China (2021)

Zaken doen in China

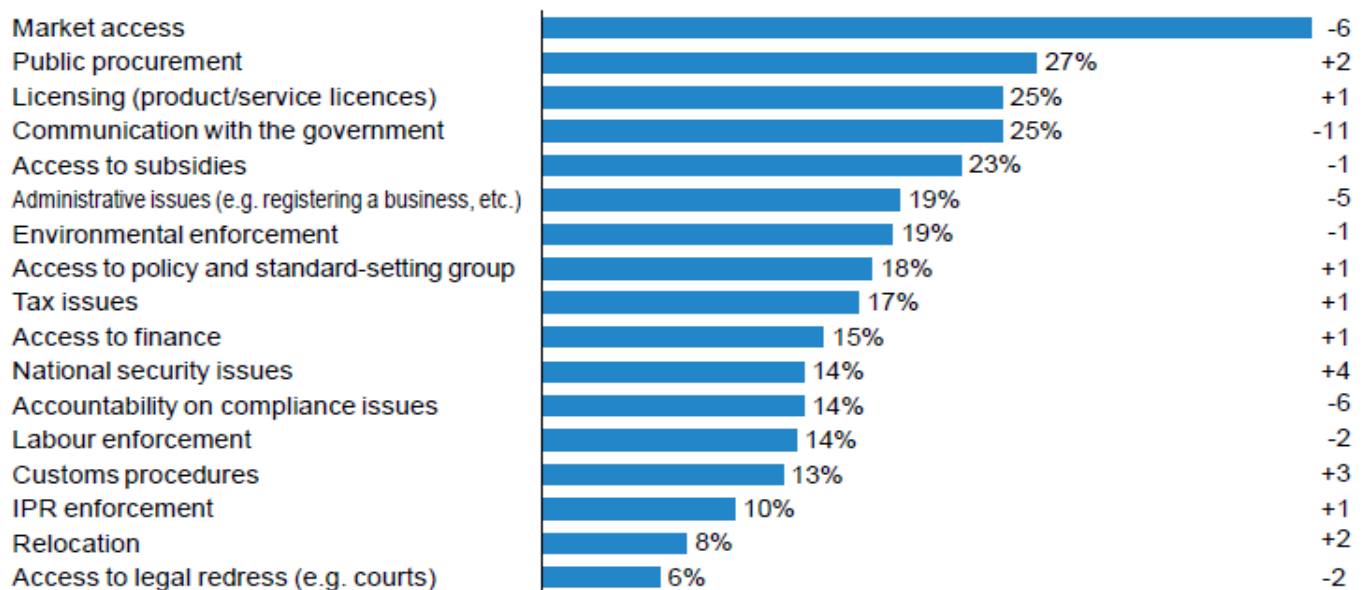
Verschillen in omgang vanuit de Chinese overheid met Chinese en buitenlandse bedrijven toont zich op verschillende manieren. Hieronder de meest voorkomende:

Figure 27: What unequal treatment tangibly looks like

In which areas have you experienced differentiated treatment?^{1) 2)}

N=270

Δ 2020-21 [p.p.]

Bron: EU Chamber of Commerce in China (2021)

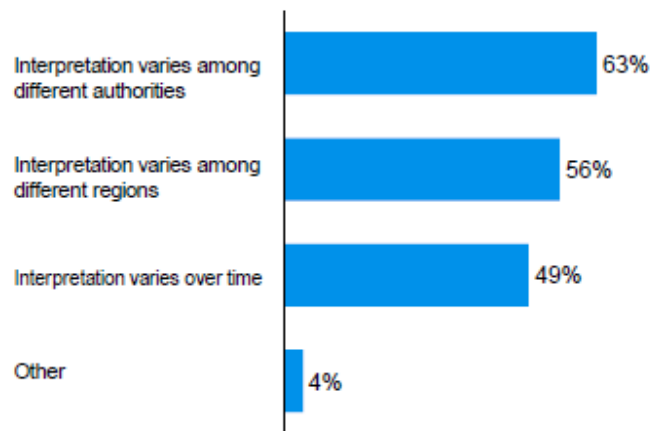
Zaken doen in China

Regels worden in China niet altijd op dezelfde wijze gehandhaafd door verschillende autoriteiten en in verschillende gebieden. De meerderheid geeft aan dat dit komt omdat de wetten niet duidelijk genoeg geformuleerd zijn.

Figure 29: Sources of discretionary enforcement varies

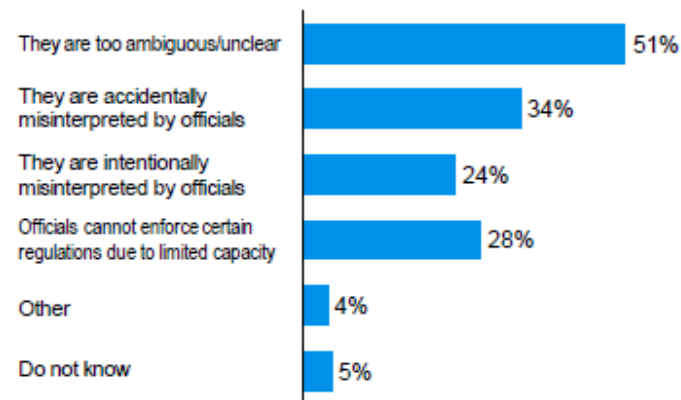
Which of the following best describes the discretionary enforcement of rules and regulations your company has experienced?¹⁾

N=160

For what reasons does your company think that rules and regulations are enforced in a discretionary way?²⁾

N=160

Bron: EU Chamber of Commerce in China (2021)

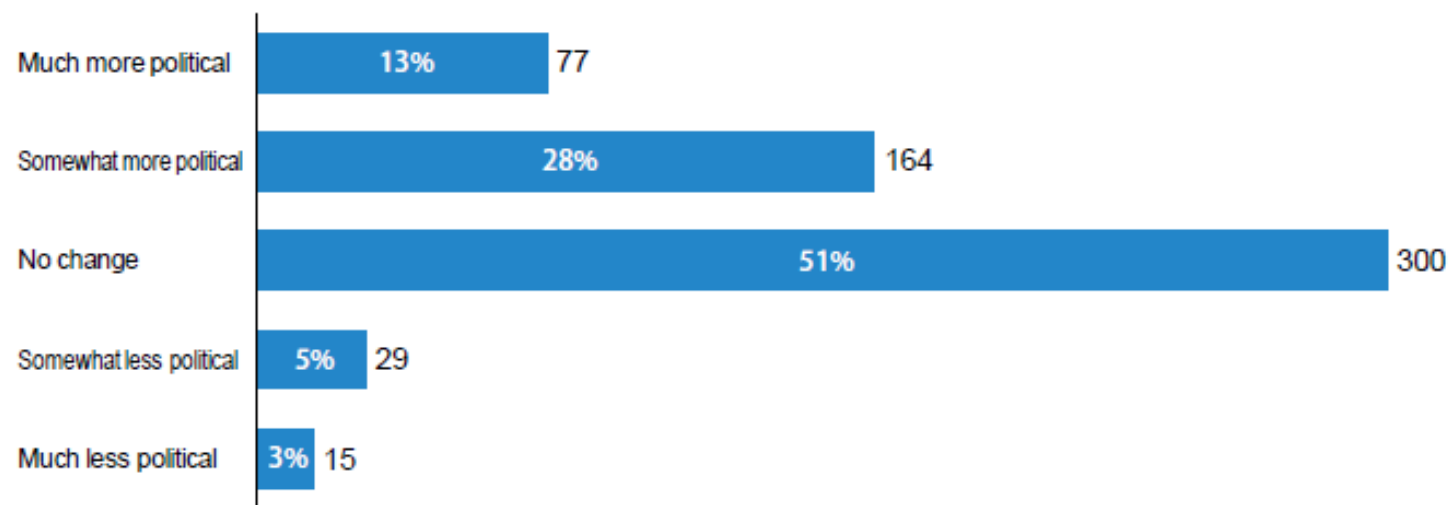
Zaken doen in China

Het ondernemersklimaat is weer politieker geworden in het afgelopen jaar. Dit komt voornamelijk door de Chinese overheid en media.

Figure 48: Business becomes more political (again)

Has the business environment in China become more political in the last year?

N=585

Bron: EU Chamber of Commerce in China (2021)

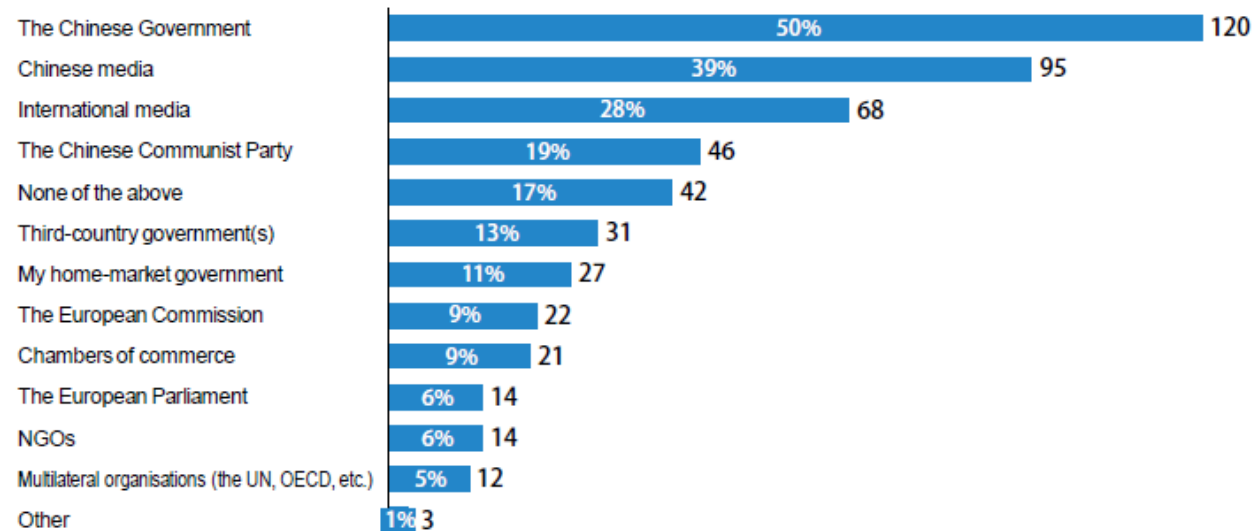
Zaken doen in China

Het ondernemersklimaat is weer politieker geworden in het afgelopen jaar. Dit komt voornamelijk door de Chinese overheid en media.

Figure 49: Most politicisation driven by party/state sources, international media

From which of the following external and/or non-business sources has your company felt increased political pressure? ¹⁾²⁾

N=241

Bron: EU Chamber of Commerce in China (2021)

EU-China Comprehensive Agreement on Investment

Op 30 december 2020 kondigden de EU en China aan een principeovereenkomst te hebben bereikt over het EU-China Comprehensive Agreement on Investment (CAI). De onderhandelingen over het CAI waren gaande sinds 2013. Op basis van de tekst van de principeovereenkomst lijkt er sprake van een EU-only overeenkomst.

In het akkoord committeert China zich om toe te werken naar de ratificatie en naleving van alle fundamentele conventies van de ILO. Ook komt er een nalevingsmechanisme voor duurzaamheid, vergelijkbaar met bestaande mechanismen in handelsakkoorden van de EU met andere landen.

Het CAI regelt volgens de Commissie ook verbeterde toegang voor EU-bedrijven op terreinen als elektrisch rijden, cloud-diensten, financiële dienstverlening en gezondheidszorg. Er komen nadere regels tegen de gedwongen overdracht van technologie, over het opereren van staatsbedrijven en ten aanzien van beter inzicht in subsidieverlening.

In mei 2021 heeft de Europese Commissie aangegeven dat de goedkeuringsprocedure van het CAI wordt stilgelegd. Dit was in reactie op de Chinese sancties op Europese politici. Tevens heeft het EP uitgesloten het CAI te bespreken zolang de sancties van kracht zijn.

‘Bewapening’ EU

De EU stelt zich assertiever op tegenover non-markets economies (lees: China). De meest relevante instrumenten daarbij zijn:

- Het International Procurement Instrument
- Voorstel voor een Verordening tegen economische dwang
- Voorstel voor een Verordening inzake buitenlandse subsidies
- Voorstel voor een Corporate Sustainability Due Diligence Directive

Het International Procurement Instrument (IPI)

Het IPI is een offensief handelsinstrument waarmee de EU wederkerigheid wil afdwingen op de markt voor overheidsaanbestedingen, zodat EU-bedrijven betere toegang krijgen tot aanbestedingen in derde landen. Daarmee worden derde landen ertoe bewogen partij te worden bij de Overeenkomst inzake Overheidsopdrachten (Government Procurement Agreement) van de WTO, om bilateraal afspraken met de EU te maken over een vergelijkbare toegang tot de markt voor overheidsopdrachten, of om de reikwijdte van bestaande afspraken uit te breiden. China is nog geen lid van deze overeenkomst.

Op basis van het IPI kan de Europese Commissie wanneer na een onderzoeks- en consultatieproces het gebrek aan wederkerigheid niet is opgelost, een maximale (fictieve) prijsopslag van 50% (of 100% puur op prijs) laten opleggen op inschrijvingen van bedrijven uit het derde land in kwestie.

IPI-maatregelen zijn alleen van toepassing op EU-aanbestedingen vanaf € 15 miljoen aan werken en concessies en € 5 miljoen aan goederen en diensten.

Voorstel voor een Verordening tegen economische dwang

Doel is om economische dwang te voorkomen en als het toch gebeurt er op te kunnen reageren middels handels- en investeringsinstrumentarium. Dwang wordt door de Europese Commissie beschouwd als pogingen tot beïnvloeden van legitieme soevereine keuzes van de EU of een lidstaat.

Economische dwang uit derde landen komt steeds vaker voor, vaak om beleidswijziging af te dwingen.

Procedure heeft 2 fases:

1. De Commissie onderzoekt of er sprake is van dwang door derde land. De Commissie informeert het derde land. Ze zet eerst in op dialoog om de dwang te beëindigen.
2. Als er geen oplossing wordt bereikt zet de Commissie maatregelen in mits dit in het belang is van de EU. Besluitvorming vindt plaats via onderzoeksprocedure. Maatregelen moeten proportioneel zijn aan de gelede schade van de EU of lidstaat. Derde land wordt in deze fase nog in staat gesteld de economische dwang in te trekken.

Mogelijke maatregelen:

Restricties op of opschorten van internationale verplichtingen op gebied van (bijvoorbeeld):

- Invoerrechten
- In- en uitvoer van goederen/diensten
- Overheidsopdrachten
- Exportcontrole
- Directe buitenlandse investeringen
- Intellectueel eigendom
- Financiële diensten

Voorstel Verordening inzake buitenlandse subsidies

Doel is dat concurrentieverstorings op interne markt door buitenlandse subsidies beter aangepakt kunnen worden. Betreft directe én indirecte vormen van overheidssteun die ten goede komen aan ondernemingen actief op de interne markt.

Subsidies uit derde landen nu grotendeels ongecontroleerd. Subsidies uit lidstaten onderworpen aan Europese staatssteunregels. Verordening moet zorgen voor open markten en level playing field.

Voorstel Verordening inzake buitenlandse subsidies

Het voorstel betreft drie elementen:

1. Vooraf toezicht op concentraties

Als het overgenomen bedrijf of één van de fuserende partijen in de EU gevestigd is en binnen de EU meer dan 500 miljoen euro per jaar aan omzet heeft, en de verstrekte subsidies aan de betrokken ondernemingen gezamenlijk in de afgelopen drie jaar meer dan 50 miljoen bedroegen mogen de partijen de transactie/fusie niet implementeren tot de Commissie een eventueel onderzoek heeft afgerond.

1. Vooraf toezicht op inschrijvingen op aanbestedingen

Als de geraamde waarde van de opdracht meer bedraagt dan 250 miljoen euro moet een onderneming bij de inschrijving bij de aanbestedende dienst melding maken van alle buitenlandse subsidies die zij de afgelopen drie jaar heeft ontvangen. De aanbestedende dienst zet deze melding door aan de Commissie. Gedurende een onderzoek door de Commissie mag in principe niet gegund worden, tenzij de winnaar geen onderwerp van het diepgravend onderzoek is.

1. Bevoegdheid ('ex officio') voor de Commissie om achteraf subsidies te onderzoeken in alle marktsituaties

Ook bij overnames en aanbestedingen die onder de drempels genoemd in element 1 & 2 liggen.

Voorstel Corporate Sustainability Due Diligence Directive

Het voorstel geldt voor de eigen activiteiten van de onderneming, maar ook die van dochterondernemingen, en voor hun waardeketens (directe en indirecte zakelijke banden). Om aan de zorgvuldigheidsplicht voor het bedrijfsleven te voldoen, moeten ondernemingen:

- passende zorgvuldigheid in hun beleid integreren,
- feitelijke of potentiële negatieve gevolgen voor de mensenrechten en het milieu in kaart brengen,
- potentiële effecten voorkomen of reduceren,
- daadwerkelijke effecten beëindigen of tot een minimum beperken,
- een klachtenprocedure vaststellen en in stand houden,
- de effectiviteit van het beleid en de maatregelen inzake passende zorgvuldigheid monitoren,
- en in het openbaar communiceren over passende zorgvuldigheid.

Deze passende zorgvuldigheid heeft met name betrekking op regels ter bescherming mens en milieu. Zo dient er ook een klimaatplan te worden gemaakt.

Voorstel Corporate Sustainability Due Diligence Directive

- Alleen bedrijven met méér dan 500 werknemers én een netto wereldwijde omzet €150 miljoen komen onder de richtlijn te vallen;
- De richtlijn geldt ook voor bedrijven met méér dan 250 werknemers en een netto-omzet van meer dan €40 miljoen waarvan de helft afkomstig is uit risico sectoren zoals de textielindustrie, agrifood, mijnbouw, olie en gas – hiervoor gelden vereenvoudigde due diligence eisen, wetgeving wordt pas twee jaar later van kracht;
- Deze richtlijn geldt ook voor bedrijven (dit zijn er ongeveer 4.000) uit derde landen – dus ook uit China - die meer dan €150 miljoen van hun netto-omzet verdienen in de EU óf als ze onder de high-impact sectorcategorie vallen en meer €40 miljoen netto-omzet genereren in de EU.

Ligt nog veel meer op stapel..

- Reporting
- Taxonomie
- Voorstel forced labour
- Ontbossing
- Biodiversiteit

Enzovoort!

Q & A

V N O N C W

MKB
Nederland

